

Ngày soạn: 6/9/2025

Tiết: 4

BÀI 2: TRẬT TỰ THẾ GIỚI TRONG CHIẾN TRANH LẠNH (TIẾT 2)

I. MỤC ĐÍCH, YÊU CẦU

Sau bài học này, giúp HS:

1. Về kiến thức

- Trình bày được quá trình hình thành và tồn tại của Trật tự thế giới hai cực I-an-ta.
- Nêu được nguyên nhân dẫn đến sự sụp đổ của Trật tự thế giới hai cực I-an-ta.
- Phân tích được tác động sự sụp đổ của Trật tự thế giới hai cực I-an-ta đối với tình hình thế giới.

2. Về năng lực

*** Năng lực chung:**

- + Năng lực tự chủ và tự học: khả năng thực hiện nhiệm vụ một cách độc lập, tự lực làm những nhiệm vụ học tập được giao trên lớp và ở nhà.
- + Năng lực giao tiếp và hợp tác: hợp tác và giao tiếp với các bạn trong các nhiệm vụ học tập.
- + Năng lực giải quyết vấn đề và sáng tạo: phát hiện được vấn đề từ các nhiệm vụ học tập và tìm cách giải quyết chúng.

*** Năng lực riêng:**

- + Năng lực tìm hiểu lịch sử: nhận diện được các loại hình tư liệu lịch sử, biết cách sưu tầm và sử dụng tư liệu về quá trình hình thành và tồn tại Trật tự thế giới I-an-ta trong thời kì Chiến tranh lạnh.
- + Năng lực nhận thức và tư duy lịch sử: trình bày được quá trình hình thành và tồn tại Trật tự thế giới I-an-ta trong thời kì Chiến tranh lạnh; nêu được nguyên nhân và phân tích được tác động sự sụp đổ của Trật tự thế giới hai cực I-an-ta.
- + Năng lực vận dụng kiến thức, kĩ năng thông qua kiến thức đã học để giải thích các vấn đề về Trật tự thế giới I-an-ta.

3. Về phẩm chất

Bồi dưỡng các phẩm chất như: khách quan, trung thực, có ý thức tìm tòi, khám phá, giải thích những vấn đề về lịch sử thế giới, kết nối quá khứ với hiện tại.

II. THIẾT BỊ DẠY HỌC VÀ HỌC LIỆU

1. Giáo viên.

- KHBD soạn theo định hướng phát triển năng lực, phiếu học tập dành cho HS.
- Các kênh hình (phóng to).
- Máy tính, máy chiếu (nếu có).

2. Học sinh

- SGK
- Tranh ảnh, tư liệu sưu tầm liên quan đến bài học và dụng cụ học tập theo yêu cầu của GV.

III. TIẾN TRÌNH DẠY HỌC

HOẠT ĐỘNG 1. KHỞI ĐỘNG

a) Mục tiêu: Giúp HS

Khơi dậy hứng thú học tập cho HS, tạo không khí vui vẻ khám phá bài mới và chuyển giao nhiệm vụ học tập.

b) Nội dung:

GV: Giao nhiệm vụ cho HS

HS quan sát hình ảnh, hoạt động cá nhân để trả lời câu hỏi của GV

c) Sản phẩm: HS hoàn thành tìm hiểu kiến thức

d) Tổ chức thực hiện:

B1: Chuyển giao nhiệm vụ (GV)

GV cho HS xem hình ảnh và đặt câu hỏi

? Những hình ảnh trên gợi nhớ đến sự kiện lịch sử nào?

25/12/1991: Gorbachev từ chức

Bước 2: HS thực hiện nhiệm vụ học tập.

- HS trả lời câu hỏi.
- GV hướng dẫn, theo dõi, hỗ trợ HS nếu cần thiết

Bước 3: Báo cáo kết quả hoạt động

- GV mời đại diện HS trả lời câu hỏi.
- GV mời HS khác nhận xét, bổ sung.

B4: Kết luận, nhận định (GV)

- Nhận xét câu trả lời của HS, chốt kiến thức, chuyển dẫn vào hoạt động hình thành kiến thức mới.
- Viết tên bài, nêu mục tiêu chung của bài và dẫn vào HĐ tiếp theo.

HOẠT ĐỘNG 2. HÌNH THÀNH KIẾN THỨC MỚI

2. Nguyên nhân, tác động của sự sụp đổ trật tự thế giới hai cực I-an-ta

- Mục tiêu-** Nêu được nguyên nhân dẫn đến sự sụp đổ của Trật tự thế giới hai cực I-an-ta.
- Phân tích được tác động sự sụp đổ Trật tự thế giới hai cực I-an-ta đối với tình hình thế giới.

b. Nội dung: HS quan sát máy chiếu, sử dụng SGK để tìm hiểu nội dung kiến thức theo yêu cầu của GV.

c. Sản phẩm: HS hoàn thành tìm hiểu kiến thức

d. Tổ chức thực hiện

Hoạt động dạy – học		Sản phẩm dự kiến
B1: Chuyển giao nhiệm vụ (GV) GV yêu cầu HS thảo luận nhóm và làm bài tập ? Mỗi nhóm chuẩn bị 1 tờ giấy A4 hoặc giấy đôi: lập sơ đồ tư duy theo ý tưởng của em về nguyên nhân và tác động của sự sụp đổ trật tự thế giới hai cực I-an-ta đối với tình hình thế giới BẢNG ĐÁNH GIÁ		2. Nguyên nhân, tác động của sự sụp đổ trật tự thế giới hai cực I-an-ta a. Nguyên nhân sụp đổ - Thứ nhất, sự đối đầu căng thẳng đã khiến cho cả hai cực Xô – Mỹ đều bị tổn kém về tài chính, suy giảm thế mạnh kinh tế, phải hạn chế cuộc chạy đua vũ trang để ổn định và củng cố vị thế của mình.
Tiêu chí	Điểm (thang điểm 10)	
Trình bày đúng nội dung yêu cầu		
Trình bày rõ ràng, rành mạch		

Hình thức sáng tạo, cấu trúc trình bày hợp lý	
Thời gian trình bày đúng quy định	
Hs hoạt động tích cực/có tham gia nhận xét các nhóm khác	

? Theo em nguyên nhân nào là quan trọng nhất dẫn đến sự sụp đổ của trật tự thế giới hai cực I-an-ta?

B2: Thực hiện nhiệm vụ

GV hướng dẫn HS trả lời

HS: Quan sát ngữ liệu trong SGK để trả lời câu hỏi.

- GV hướng dẫn HS đọc thông tin trong SGK.

GV cung cấp 1 số hình ảnh tư liệu

Nguyên nhân

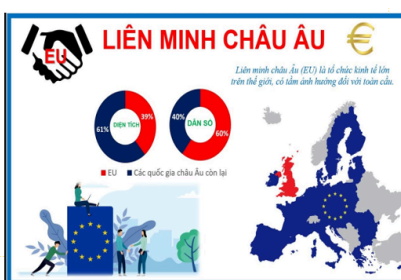
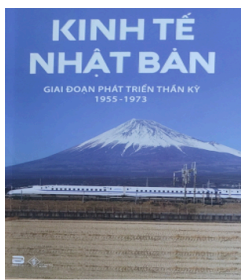
Ngày 12 – 4 – 1961, nhà du hành vũ trụ Ga-ga-rin (Liên Xô) đã trở thành người đầu tiên thực hiện chuyến bay của con người vào Vũ Trụ. Ga-ga-rin chuyển về Trái Đất cầu nói: “Từ Vũ Trụ, tôi không còn nhìn thấy biên giới các quốc gia! Trái Đất xanh một màu xanh vĩnh cửu”. Ngày 21 – 7 – 1969, phi hành gia Nây Am-xtroong (Mỹ) đã mở cửa mô-đun của tàu vũ trụ A-pô-lô 11 bước ra ngoài và đặt bước chân đầu tiên lên bề mặt Mặt Trăng. Am-xtroong đã có câu nói bất hủ: “Đây là bước đi nhỏ bé của một người nhưng là bước tiến vĩ đại của nhân loại”.

▲ Hình 2.3. Ga-ga-rin trong chuyến bay vòng quanh Trái Đất (1961)

▲ Hình 2.4. Nây Am-xtroong trên bề mặt Mặt Trăng (1969)

- Thứ hai, từ giữa những năm 70 của thế kỉ XX, cùng với những thay đổi trong quan hệ Xô – Mỹ là những chuyển biến theo hướng hoà dịu trong quan hệ giữa Đông Âu và Tây Âu.

- Thứ ba, sự vươn lên nhanh chóng của các nước trên thế giới nhằm thoát khỏi ảnh hưởng của hai cực, đặc biệt, thắng lợi của phong trào giải phóng dân tộc và sự ra đời của hàng loạt các quốc gia độc lập đã làm thay đổi khuôn khổ của Trật tự thế giới hai cực I-an-ta.

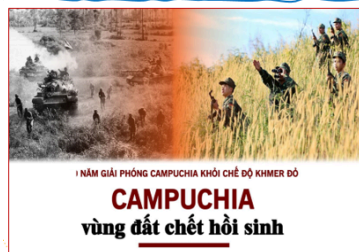
- Thứ tư, sự thay đổi trong cán cân kinh tế thế giới với sự vươn lên mạnh mẽ của Nhật Bản và các nước Tây Âu đã tạo ra những trung tâm kinh tế cạnh tranh với Mỹ, sự suy giảm sức mạnh kinh tế của Liên Xô.

- Thứ năm, cuộc khủng hoảng kinh tế, xã hội và những sai lầm trong công cuộc cải tổ đã làm suy giảm sức mạnh, dẫn tới sự tan rã của Liên Xô – quốc gia đứng đầu hệ thống xã hội chủ nghĩa, cùng với đó là sự sụp đổ của Trật tự thế giới hai cực I-an-ta.

b. Tác động.

Tác động

B3: Báo cáo kết quả hoạt động.

GV yêu cầu HS trả lời.

HS trả lời câu hỏi của GV.

B4: Kết luận, nhận định (GV)

GV bổ sung phần phân tích nhận xét, đánh giá, kết quả thực hiện nhiệm vụ học tập của học sinh. Chính xác hóa các kiến thức đã hình thành cho học sinh.

Nguyên nhân sụp đổ

Thứ nhất, sự đối đầu căng thẳng đã khiến cho cả hai cực Xô - Mỹ đều bị tổn kém về tài chính, suy giảm thế mạnh kinh tế, phải hạn chế cuộc chạy đua vũ trang để ổn định và củng cố vị thế của mình.

Thứ hai, từ giữa những năm 70 của thế kỉ XX, cùng với những thay đổi trong quan hệ Xô – Mỹ là những chuyển biến theo hướng hoà dịu trong quan hệ giữa Đông Âu và Tây Âu.

Dẫn chứng: Quan hệ giữa Đông Âu và Tây Âu chuyển biến theo hướng hoà dịu: Năm 1975, 33 nước châu Âu có thể chế

- Thứ nhất, sự sụp đổ của Trật tự thế giới hai cực I-an-ta đã mở ra một thời kì phát triển mới trong quan hệ quốc tế, thúc đẩy những xu hướng phát triển mới, đảm bảo lợi ích của các quốc gia, các dân tộc trong quan hệ quốc tế.

- Thứ hai, sự tan rã của Liên Xô đã làm thay đổi so sánh lực lượng với ưu thế tạm thời thuộc về Mỹ. Tuy nhiên, vai trò của các cường quốc khác, các trung tâm kinh tế, các tổ chức quốc tế, khu vực,... ngày càng gia tăng, trong khi sức mạnh của Mỹ cũng suy giảm tương đối.

- Thứ ba, sự sụp đổ của Trật tự thế giới hai cực I-an-ta dẫn đến sự hình thành một trật tự thế giới mới.

chính trị khác nhau (bao gồm cả Liên Xô và các nước xã hội chủ nghĩa Đông Âu), cùng Mỹ và Ca-na-đa kí kết Định ước An ninh và Hợp tác châu Âu tại Hen-xinh-ki (Phân Lan), xác nhận quyền bình đẳng của các quốc gia, việc giải quyết hoà bình các xung đột, sự hợp tác trên cơ sở nhu cầu chính đáng của các dân tộc....

- *Thứ ba*, sự vươn lên nhanh chóng của các nước trên thế giới nhằm thoát khỏi ảnh hưởng của hai cực, đặc biệt, thắng lợi của phong trào giải phóng dân tộc và sự ra đời của hàng loạt các quốc gia độc lập đã làm thay đổi khuôn khổ của Trật tự thế giới hai cực I-an-ta.

Dẫn chứng: Thắng lợi của phong trào giải phóng dân tộc và sự ra đời của hàng loạt các quốc gia độc lập đã làm thay đổi khuôn khổ của Trật tự hai cực I-an-ta. Đặc biệt, thắng lợi của cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước của nhân dân Việt Nam năm 1975 đã góp phần phá vỡ thực trạng của Trật tự hai cực I-an-ta ở khu vực Đông Nam Á.

Thứ tư, sự thay đổi trong cán cân kinh tế thế giới với sự vươn lên mạnh mẽ của Nhật Bản và các nước Tây Âu đã tạo ra những trung tâm kinh tế cạnh tranh với Mỹ, sự suy giảm sức mạnh kinh tế của Liên Xô.

Dẫn chứng: Sự nổi lên của Nhật Bản và các nước Tây Âu đã tạo ra những trung tâm kinh tế đối trọng với Mỹ. Trong hệ thống tư bản chủ nghĩa, việc xuất hiện diễn đàn của các nền kinh tế lớn như Nhóm G7, cho thấy Mỹ không còn là nước duy nhất đóng vai trò quyết định, chi phối các nước phương Tây

Thứ năm, cuộc khủng hoảng kinh tế, xã hội và những sai lầm trong công cuộc cải tổ đã làm suy giảm sức mạnh, dẫn tới sự tan rã của Liên Xô - quốc gia đứng đầu hệ thống xã hội chủ nghĩa, cùng với đó là sự sụp đổ của Trật tự thế giới hai cực I-an-ta

Tác động

<i>Thứ nhất</i>, sự sụp đổ của Trật tự thế giới hai cực I-an-ta đã mở ra một thời kì phát triển mới trong quan hệ quốc tế, thúc đẩy những xu hướng phát triển mới, đảm bảo lợi ích của các quốc gia, các dân tộc trong quan hệ quốc tế. <i>Thứ hai</i>, sự tan rã của Liên Xô đã làm thay đổi so sánh lực lượng với ưu thế tạm thời thuộc về Mỹ. Tuy nhiên, vai trò của các cường quốc khác, các trung tâm kinh tế, các tổ chức quốc tế, khu vực,... ngày càng gia tăng, trong khi sức mạnh của Mỹ cũng suy giảm tương đối. <i>Thứ ba</i>, sự sụp đổ của Trật tự thế giới hai cực I-an-ta dẫn đến sự hình thành một trật tự thế giới mới.	
--	--

HOẠT ĐỘNG 3. LUYỆN TẬP

a) Mục tiêu: Vận dụng kiến thức của bài học vào việc làm bài tập cụ thể.

b) Nội dung: HS suy nghĩ cá nhân trả lời câu hỏi của GV

c) Sản phẩm: Câu trả lời đúng của HS

d) Tổ chức thực hiện

B1: Chuyển giao nhiệm vụ:

GV đưa ra các câu hỏi trắc nghiệm khách quan, HS trả lời cá nhân

Câu 1: Trật tự hai cực Ianta sụp đổ vào thời điểm nào ?

A. Năm 1949.

B. Năm 1989.

C. Năm 1990

D. Năm 1991

Câu 2: Hiệp định hạn chế vũ khí tiến công chiến lược giữa Liên Xô và Mĩ ký vào thời gian nào? gọi tắt là gì?

A. Năm 1972, gọi tắt là SALT-1.

B. Năm 1974, gọi tắt là SALT-2.

C. Năm 1972, gọi tắt là ABM.

D. Năm 1973, gọi tắt là ABM.

D. Năm 1973, gọi tắt là ABM.

Câu 3. Những cơ sở để khẳng định Mĩ khó có thể thiết lập được trật tự thế giới "một cực" ?

A. Phạm vi ảnh hưởng của Mĩ sau Chiến tranh lạnh bị thu hẹp.

- B. Thế giới đã hình thành ba trung tâm kinh tế - tài chính lớn.
- C. Trung Quốc đang vươn lên mạnh mẽ.
- D. Tất cả các ý trên.

Câu 4. Những vấn đề toàn cầu đang đặt ra hiện nay như môi trường, bệnh tật, xung đột, chiến tranh, ... đã đặt ra yêu cầu gì đối với các nước?

- A. Thành lập phe liên minh.
- B. Hợp tác cùng nhau giải quyết.
- C. Hợp tác với quốc gia mạnh nhất.
- D. Thành lập tổ chức bảo vệ hòa bình.

B2: Thực hiện nhiệm vụ

- HS xác định yêu cầu của GV
- GV hướng dẫn cho HS trả lời câu hỏi

B3: Báo cáo kết quả hoạt động

- GV yêu cầu HS trả lời câu hỏi.
- HS trình bày, theo dõi, nhận xét, đánh giá và bổ sung cho bài của bạn (nếu cần)

Sản phẩm dự kiến

CH	1	2	3	4
TL	D	A	D	B

B4: Kết luận, nhận định: GV nhận xét bài làm của HS.

HOẠT ĐỘNG 4. VẬN DỤNG

- a) **Mục tiêu:** củng cố và mở rộng kiến thức nội dung của bài học cho HS
- b) **Nội dung:** GV giao nhiệm vụ, HS thực hiện nhiệm vụ.
- c) **Sản phẩm:** Bài làm của HS.
- d) **Tổ chức thực hiện**

B1: Chuyển giao nhiệm vụ: (GV giao bài tập)

Bài tập:

Sưu tầm tư liệu và vận dụng những kiến thức đã học em hãy cho biết sự sụp đổ của trật tự thế giới hai cực I-an-ta đã tác động như thế nào đến Việt Nam

B2: Thực hiện nhiệm vụ

- GV hướng dẫn các em tìm hiểu yêu cầu của đề.
- HS đọc và xác định yêu cầu của bài tập.

B3: Báo cáo kết quả hoạt động

- GV hướng dẫn các em cách nộp sản phẩm cho GV sau khi hoàn thành.

- HS làm bài tập ra giấy và nộp lại cho GV theo hướng dẫn.

B4: Kết luận, nhận định (GV)

- Nhận xét ý thức làm bài của HS, nhắc nhở những HS không nộp bài hoặc nộp bài không đúng qui định (nếu có).
- Dặn dò HS những nội dung cần học ở nhà và chuẩn bị cho bài học sau.
